

Itämeri ja merimieskirkkotyö

Satu Oldendorff

Suomen Merimieskirkko ry on liikkuvien ihmisten kirkko, joka tekee Suomen evankelisen kirkon työtä Suomessa ja maailmalla. Merimieskirkon perustamisajatus 1800-luvun lopulla oli mennä sinne, missä oli suomalaisia merimiehiä. Tarjoamme ”kodin kaukana kotoa”, kaikille ihmiselle avoimen, matalan kynnyksen kohtaamispaikan. Vieraanvaraisuus ja läsnäolo ovat merimieskirkolle ominaisia. Kotimaassa meillä on kahdeksan toimipistettä ja kaksi Navicaria, jotka ovat liikkuvia merimieskirkkoautoja. Euroopassa meillä on seitsemän toimipistettä. Työssämme Itämereen liittyvät laivakuraattorityö ja laivakäynnit satamissa. Suomen Merimieskirkko kuuluu kansainväliseen merimieskirkkoyhteisöön ICMA:an (International Christian Maritime Association), jonka kautta merenkulkijoilla on käytävissä yli 700 kansainvälistä ja ekumeenista merimieskirkkoa eri puolilla maailmaa. Ne ovat auki kaikille merenkulkijoille kansallisuuteen, rotuun, kieleen, uskontoon tai kulttuuritaustaan katsomatta.

Kuvittelin, että Itämeri on laivaliikenteessä helppo ja vaaraton meri, mutta näin ei olekaan. Jo pelkkä suuri liikennemäärä tuo sinne haasteet tullessaan. Itämerellä liikennöi joka hetki noin 2000 alusta ja sen rahtiliikenteen odotetaan kasvavan seuraavan 20 vuoden aikana kaksinkertaiseksi. Ruuhkatilanne huonon sään vallitessa voi tuoda suuriakin ongelmia Itämerellä. Saaristot ovat vaikeakulkuisia niin matkustaja- kuin rahtialuksillekin. Myös sääolosuhteet, on sitten kyseessä myrskytuulet tai jäättilanne, aiheuttavat vaaratilanteita. Merenkulkijat sanovat, että väylät ovat kunnossa, mutta niillä on tietysti pystyttävä olosuhteissa kuin olosuhteissa pysymään. Tänä vuonna ammattilaiset ovat kertoneet, että pahoja myrskyjä ei ole takana kuin muutama ja jäättilanne on ollut hyvä. Itämeri on ollut melkein vapaa jäistä koko talven. Karilleajon tai pohjakosketusten mahdollisuus on tosin aina olemassa. Tilastojen mukaan vuonna 2009 Itämerellä tapahtuneista onnettomuuksista 44 % oli juuri pohjakosketuksia, kun muualla EU:ssa samantyyppisiä onnettomuuksia oli 28 %. Mietittävää antaa tilasto, joka kertoo, että Itämerellä tapahtuu joka 3. päivä onnettomuus. Pahimmat vaaran paikat ovat Tanskan salmet ja Helsingin edusta. Suurin pelko on tietysti öljykatastrofi.

Merenkulkijoita askarruttaa vuonna 2015 voimaan tuleva rikkidirektiivi. Laivakanta on sen ikäistä, että vaatimusten täyttäminen edellyttää suuria rahoja. Pelko oman laivan myymisestä, linjan lopettamisesta jne. kulkee merimiesten ja -naisten puheissa ja ajatuksissa.

Merenkulku on merkittävä maailmanlaajuinen elinkeino. Täytyy muistaa, että noin 90 % kaikista maiden välisestä kaupasta kuljetetaan meritse. Koko merenkulku työllistää maailmassa yli 50 miljoonaa ihmistä (kauppa-alukset, avomeri, rannikko- ja rantakalastajat, satamatyöntekijät, öljynporauslautat jne.)

Merenkulkijoista 70 % on kristittyjä. Suomen Merimieskirkon nimissä kohdataan merenkulkija vuosittain noin 30 000 kertaa.

Merenkulkuun vaikuttavat useat kansainväliset säännöt. Suomessa toimintaa valvoo Liikenteen turvallisuusvirasto Trafif, joka varmistaa merenkulkijoiden ammattipätevyyden ja huolehtii alusturvallisuudesta katsastusten ja tarkastusten avulla. Viime vuosina Trafia on työllistänyt vahdinpitoa koskevan STCW-yleissopimuksen (Standards of Training Certification and Watchkeeping) uudistaminen ja sen toimeenpanon valmistelu liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. ISPS (International Ship and Port Facility Code) on säännöstö, jonka tavoitteena on lisätä turvallisuutta aluksilla ja satamissa.

Merenkulkijoiden kanssa ovat tekemisissä hyvin monet ammattiryhmät niin merellä kuin satamissa. He tapaavat varustamon edustajien ja rahtaajien lisäksi muun muassa luotseja, rajavartiolaitoksen virkamiehiä, tullivirkailijoita, useita alukseen, miehistöön liittyviä turva- ja pätevystarkastajia, luokituslaitoksen tarkastajia, ahtaajia, satamatyöntekijöitä, laivakauppiaita, Merimiespalvelun toimijoita, merimieskirkon sosiaali- ja satamakuraattoreita.

Merimieskirkon työntekijä on se, joka kysyy yksittäiseltä merenkulkijalta, ”mitä juuri Sinulle kuuluu”? Aidon vastauksen tähän kysymykseen saa, kun on toistuvien vierailujen kautta tultu tutummaksi ja luottamus on voitettu. Inhimillinen kohtaaminen ja välittäminen on agendamme. Merimieskirkon työntekijä tekee laivakäyntejä satamista käsin tai seilaa laivalla mukana kuraattorina. Laivakäynnintekijä vastaa myös merenkulkijoiden kuljetuksista satamissa. Merenkulku on muuttunut aikataulultaan kireäksi. Harvoin merenkulkija enää ehtii laivalta kirkolle tai ylipäättään maihin. Jos aikaa on, merimieskirkot järjestävät retkiä tai tutustumisia erilaisiin kohteisiin satamakaupungeissa. Laivakäynnin yksi tärkeä tehtävä tämän päivän hyvistä tietoliikennemahdollisuuksista huolimatta on edelleen sanomalehtien vieminen. Ulkomaalaiselle merenkulkijalle on ensisijaista puhelinkortin hankkiminen merimieskirkolta. Yhteys kotiin on tärkeä merenkulkijalle, joka ei näe perhettään kuukausiin.

Merenkulkijoiden huolet ovat samat kuin maissa työskentelevillä; pelko työpaikan menettämisestä, läheisten sairastumisesta, kuolema perhepiirissä tai laivalla, taloudelliset murheet ja perheen hyvinvointi. Vaarana on myös alkoholisoituminen ja oman mielenterveyden järkkäminen. Työolosuhteet ja lyhyemmät ”törnit” ovat ajan myötä tuoneet helpotusta, mutta aina ei voi olla kotona silloin, kun sitä perhe tai itse kipeimmin tarvitsisi. Pienet työyhteisöt ja suomalaisillekin laivoille tulleet sekamiehistöt tuovat omat haasteensa. Yhteinen kieli on englanti, mutta kulttuurierot ovat suuret. Vaatii enemmän henkistä kanttia olla tiiviisti viikkoja saman porukan kanssa yhdessä kuin päästä välillä työpaikalta kotiin ”tuulettumaan”. Merimieskirkon vahvuus on ihmisen kohtaaminen ja kuunteleminen, merenkulkijan tukeminen työssään jaksamisessa näissä varsin poikkeavissa työolosuhteissa.

Laivakuraattorityö Suomen Merimieskirkossa täyttää tänä vuonna 30 vuotta. Seilauksia tehdään niin rahti- ja matkustaja-aluksilla kuin jäänmurtaajillakin. Työ kattaa kaiken inhimillisen kanssakäymisen merenkulkijan rinnalla tämän työpaikalla. Siellä jaetaan koko elämän kirjon ilot ja surut. Laivakuraattorit toimivat aluksella varustamon suostumuksella, mutta hän on sekä työnantaja- että työntekijäosapuolesta riippumaton ja vaitiolovelvollinen, ulkopuolinen kuuntelija ja tarvittaessa auttaja. Kriisivalmius on tämän ryhmän osaamista. Merenkulun hätäpuhelin toimii 24h vuorokaudessa. Laivakuraattori- ja laivakäyntityö ovat pitkällä tähtäimellä ennalta ehkäiseviä työmuotoja ja palvelevat niin yksilöä, työnantajaa kuin yhteiskuntaakin.

”Purjehtiminen on välttämätöntä, elämä ei.” on tuttu iskulause, jolla on luonnehdittu merenkulun välttämättömyyttä yli 2000 vuotta. Merimieskirkon näkökulma merenkulkuun on ollut toinen: myös elämä itse on välttämätöntä ja tärkeää. Elämän merellä tarvitaan suunnannäyttäjää ja luotsia, joka rohkaisee, lohduttaa ja opastaa ihmisiä vaarallisilla vesillä ja näyttää myös iankaikkisen elämän väylät ja viitat. Tätä tehtävää Suomen Merimieskirkko on toteuttanut jo vuodesta 1875 (Pentti Lempiäinen: Nuortuu vanhetessaan - Merimieskirkon historia).

Satu Oldendorff
johtaja
Pohjois-Saksan suomalainen merimieskirkko

Aikaisemmin sarjassa ilmestyneitä kolumneja

Nro.		Kirjoittaja
6/2013	7.2.2013	Itämeren alueen ruokayhteistyön mahdollisuudet Johanna Mäkelä, professori, Helsingin yliopisto
1/2013	3.1.2013	Itämeren alueen jäsenvaltiot ja eurokriisi Olli Rehn, varapuheenjohtaja, Euroopan komissio
47/2012	20.12.2012	Ryöstöretkien ja kaupankäynnin meri - Itämeren kansojen seikkailut esihistoriallisella ajalla Jarl-Thure Eriksson, kansleri, Åbo Akademi
42/2012	16.11.2012	Pullopastia - Meri yhdistää Suomea ja Viroa Aleksi Härkönen, suurlähettiläs, Suomen suurlähetystö, Tallinna
37/2012	12.10.2012	Venäjän WTO-jäsenyyden alkumetreit Heli Simola, ekonomisti, Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos
34/2012	21.9.2012	Cleantechista ratkaisu Itämerelle ja Suomen talouskasvulle Jyri Häkämies, elinkeinoministeri, Työ- ja elinkeinoministeriö
30/2012	24.8.2012	Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä laajalla rintamalla Erkki Tuomioja, ulkoasiainministeri, ulkoasiainministeriö
11/2012	9.3.2012	Itämeri on kirkkojen meri Kari Mäkinen, arkkipiispa, Suomen evankelis-luterilainen kirkko
7/2012	10.2.2012	Itämeren kohtalo ratkaistaan puhdistamoilla eikä juhlapuheissa Juha Nurminen, puheenjohtaja, John Nurmisen Säätiö
1/2012	6.1.2012	Työnjaolla tehokkuutta Itämeren alueen yhteistyöhön Thomas Götz, Saksan Suomen suurlähettiläs
16/2011	11.11.2011	Nya regler för emission inom Östersjöområdet Christian Ramberg, toimitusjohtaja, Turun Satama
1/2011	5.8.2011	Turun kaupunki ja EU:n Itämeristrategia Aleksi Randell, Turun kaupunginjohtaja, Centrum Balticum -säätiön pj.